

JORDENS VÄNNER

Materialpaket om hållbar utveckling

JORDENS VÄNNER

– materialpaket om hållbar utveckling

Vi är glada att du har hittat till materialpaketet Jordens vänner! Detta materialpaket är utformat för att stödja undervisningen i hållbar utveckling och göra den till en konkret del av vardagen inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Materialpaketets uppgifter, som är mångsidiga och utgår från barnens förutsättningar, erbjuder ett intressant sätt att utforska alla mål för hållbar utveckling (FN:s handlingsplan Agenda 2030).

Materialpaketet innehåller 17 uppgifter och en affisch där du kan markera genomförda uppgifter med klistermärken. Affischen fungerar som en påminnelse om vikten av en hållbar livsstil. Uppgifterna kan göras i valfri ordning, men uppgift 1 bör göras först och uppgift 17 sist.

Till en del av uppgifterna hör ett uppgiftsblad som delas ut till barnen eller annat separat läromedel, och då markeras detta med en bild av ett gem i anvisningen för uppgiften. En bild av timglas (1–3 timglas) hjälper att uppskatta hur lång tid uppgiften tar. Alla uppgifter med bilagor finns också i materialbanken för global fostran på Interpedias webbplats.

Med hjälp av uppgifterna lär sig barnen att förstå sin egen roll i den globala världen och hur de kan bidra till en hållbar utveckling. Uppgifterna uppmuntrar barnen att bry sig om varandra och sin närmiljö och att växa till aktiva världsmedborgare – sanna vänner av jorden!

Vi hoppas att materialpaketet inspirerar dig och barnen att tillsammans främja en hållbar livsstil. Tack för att du är med och fostrar framtidens världsmedborgare! Vi kan förändra världen, en liten handling i taget!

Med vänlig hälsning, Maija och Jenni från Interpedia

 interpedia

Stöds av Finlands
utvecklingsamarbete

Tips:

Använd baksidan av
uppgiftsbladen som ritpapper
och återvinn dem efteråt!

1. INGEN FATTIGDOM

Se videon!

UPPGIFT 1

INGEN FATTIGDOM

1 INGEN FATTIGDOM

Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt.

Anvisningar:

- Denna uppgift ska göras först och den leder till målen för hållbar utveckling.
- Fäst affischen som ingår i materialpaketet på väggen och studera den tillsammans.
- Berätta för barnen att ni kommer att göra roliga uppgifter med vars hjälp ni lär er att vara jordens vänner.
- Titta sedan på videon som hittas via QR-koden på intilliggande sida eller på Interpedias YouTube-kanal.
- Diskutera ämnet med hjälp av avsnittet "Reflektioner" då ni tittat på videon.

Reflektioner:

- Vad behöver vi pengar till?
- Vad behöver varje människa för att må bra?
 - Tänk på de grundläggande behoven som fysiska, psykiska och sociala behov.
- Hur skulle det kännas om du inte hade råd att gå i skolan eller ägna dig åt fritidsintressen?
 - Fattigdom begränsar möjligheterna att delta i sociala evenemang och kan försvaga känslan av att tillhöra en gemenskap eller grupp.
- Hur kan vi hjälpa människor som inte har allt de behöver?
 - Tänk ut exempel på hur vi kan hjälpa människor i det egna närområdet eller globalt.

Tips:

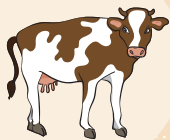
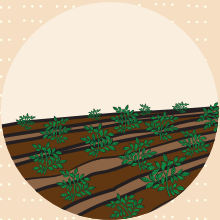

Ordna någon en insamling eller ett evenemang i ditt område för att stödja behövande?

2. INGEN HUNGER

1. Kombinera mat och ursprung.

2. Vad åt du till frukost i dag? Rita.
Fundera tillsammans på var maten du äter kommer ifrån.

Blank area for drawing and writing.

UPPGIFT 2

INGEN HUNGER

2 INGEN HUNGER

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad kosthållning samt främja hållbart jordbruk.

Anvisningar:

- Ge varje barn ett eget uppgiftsblad. Därtill behövs pennor.
- Instruera barnen att kombinera mat och ursprung enligt anvisningarna.
- Därefter ritas barnen frukosten de åt i uppgiftslådan.
- Diskutera ämnet med hjälp av avsnittet "Reflektioner" i samband med att uppgiften utförs.
- I avsnittet "Kom ihåg" finns viktiga synpunkter för diskussionen.

Reflektioner:

- Var kommer maten ifrån? Välj exempel från uppgiftsbladet eller hitta på egna. Undersök vilka skeden maten genomgår innan den hamnar på tallriken.
- Vad händer med den mat som inte äts upp? Hur kan vi undvika att slänga mat i soporna?
- Hur känns hunger? Hur mår du när du är hungrig?

Kom ihåg:

- Det finns många människor i världen som inte får tillräckligt med mat eller inte tillräckligt med allsidig och näringsrik mat.
- Hunger och undernäring påverkar bland annat koncentration och inlärning, immunförsvar och hälsa, fysisk och psykisk utveckling samt kapacitet.
- Uppemot en fjärdedel av maten i världen äts inte upp på grund av svinn. Matsvinnet uppstår i hela livsmedelskedjan: i produktionen, transporten, butiker, restauranger och i hushållen. Det är ett stort problem eftersom naturresurser förbrukas i onödan, utsläppen ökar och ekonomiska förluster uppstår.

3. GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Meditationsövning: kroppsavslappning

Andas in djupt genom näsan och blås långsamt ut luften genom munnen. Andas in igen och blås ut luften. Nu kan du blunda om du vill.

Vi börjar med tårna. Kan du känna alla dina tio tår? Du kan vicka lätt på tårna och fundera på hur de känns. Känns de kanske kalla eller varma?

Sedan går vi upp längs benen. Känn hur tunga dina ben känns mot golvet eller underlaget.

Fokusera sedan på din mage. Lägg märke till hur den fylls upp som en ballong när du andas in? Du kan lägga handen lätt på magen för att känna hur magen rör sig upp och ner med andningen.

Vi går sedan uppåt; mot rygg, axlar och nacke. Känns de avslappnade eller spända?

Fokusera på dina armar och händer. Först på armarna, sedan på armbågarna, handlederna och slutligen på fingrarna. Kan du känna alla tio fingrarna individuellt? Du kan röra lätt på fingrarna.

Fokusera sedan på ditt ansikte. Låt hakan, kinderna och pannan slappna av. Du kan låta läpparna bli till ett leende om du känner dig bekväm med det.

Andas än en gång in djupt genom näsan och blås ut luften genom munnen. Du kan försiktigt väcka kroppen genom att röra på fingrar och tår, händer och fötter.

När du är redo kan du sakta öppna ögonen.

Hur känns det i kroppen nu?
Känner du dig lugn?
Eller har du fått ny
energi för dagen?

UPPGIFT 3

GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

3 GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

Säkerställa ett hälsosamt liv och välbefinnande för alla åldrar.

Anvisningar:

- Samlas på en lugn plats. Inta en bekväm ställning, exempelvis på golvet på kuddar eller en matta. Meditationsövningen kan göras antingen sittande eller liggande. Övningen kan också göras som en inledande avslappning i samband med en middagslur.
- Berätta för barnen att syftet med övningen är att känna sig avslappnad och lugn och lära sig att känna igen sina egna känslor. Du kan berätta för barnen att det är normalt att tankarna vandrar.
- När du märker att dina tankar vandrar i väg kan du försöka föra tillbaka dem till övningen genom att fokusera på din egen andning eller på ledarens tal.
- Starta meditationsövningen när alla har intagit sin plats och lugnat ner sig. Läs övningen för barnen med lugn röst och i lugn takt.
- Diskutera välbefinnande med hjälp av avsnittet "Reflektioner" efter meditationsövningen.
- Denna övning kan göras regelbundet. Meditation kan bland annat hjälpa att koncentrera sig och sova bättre samt att känna igen och reglera känslor. Fördelarna med meditation uppnås bäst genom långvarigt och regelbundet utövande.

Reflektioner:

- Vilken typ av känslor och tankar väckte övningen? Berätta att alla känslor och tankar som uppstått under övningen är tillåtna.
- Vad är det som får dig att må bra och vara glad? Ni kan också diskutera andra aspekter av välbefinnande, som motion, sömn, matvanor och sociala relationer.

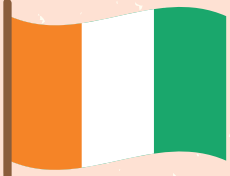
Tips:

Om det finns barn i gruppen som inte känner till namnen på kroppsdelarna, gå då igenom dem tillsammans före övningen. Att känna till ordförrådet gör det lättare att fokusera på övningen.

4. GOD UTBILDNING FÖR ALLA

ELFENBENSKUSTEN

Bonjour! Jag heter Akissi och jag bor i Elfenbenskusten. Undervisningsspråket i min skola är franska, men mitt modersmål är baoulé, som jag talar hemma med min familj.

AFGHANISTAN

ب ش ح خ
ک غ

Salaam aleikum! Jag heter Nahida och jag bor i Afghanistan. I dag ska vi öva på att skriva alfabetet på mitt modersmål, dari. Jag gillar verkligen skolan och det gör mig ledsen att flickor i mitt land nuförtiden bara får gå i skolan tills de är 12 år gamla.

AUSTRALIEN

Hello! Jag heter William och jag bor i Australien. Vid bra väder brukar vi äta lunch utomhus. I dag har pappa packat åt mig en smörgås, gurkstavar, en banan och en flaska vatten.

BRASILLEN

Olá! Jag heter Cristiano och jag bor i en liten by på landsbygden i Brasilien. Varje morgon tar min skolresa med buss och till fots nästan två timmar.

UPPGIFT 4

GOD UTBILDNING FÖR ALLA

4 GOD UTBILDNING
FÖR ALLA

Säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Tips:

Du kan hitta mer information om olika länder och deras skolsystem på internet.

Anvisningar:

- Syftet är att hjälpa barnen att förstå att alla barn i världen har rätt till utbildning, men att alla inte har samma möjligheter. I uppgiften får barnen lära känna hur skolbarnen lever i Australien, Afghanistan, Elfenbenskusten och Brasilien.
- För att utföra uppgiften behövs en världskarta (papperskarta eller digital karta).
- Visa barnen bilden i uppgiften och läs barnens berättelser en i taget. Titta på kartan för varje berättelse för att se var landet ligger.
- Diskutera ämnet med hjälp av avsnittet "Reflektioner" i samband med att uppgiften utförs.

Reflektioner:

- Varför är utbildning och lärande viktigt? Vilka viktiga kunskaper och färdigheter lär man sig i skolan?
- Diskutera berättelserna från de olika länderna. Vad kommer du särskilt ihåg från dem?
- Vilka likheter och skillnader märkte du jämfört med finländska skolor?

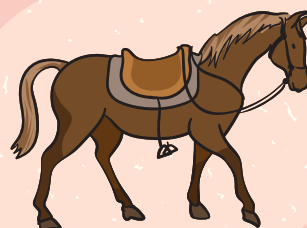
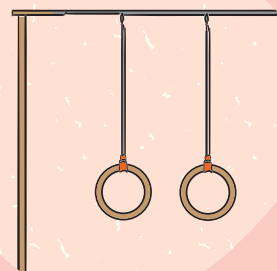
Fakta:

- **Australien:** Skolorna är oftast välutrustade och har stora gårdsplaner för lek. Barnen bär skoluniform och lunchen tas med hemifrån.
- **Elfenbenskusten:** Skolorna är ofta enkla och små byggnader och har inte alltid elektricitet. Klasserna är stora och det kan råda brist på läromedel och skolmaterial.
- **Brasilien:** Det finns stora skillnader mellan skolor: storstädernas skolor har ofta mycket resurser, men på landsbygden och i fattigare områden kan skolorna vara små och anspråkslösa.
- **Afghanistan:** Skolorna är ofta belägna utomhus eller i tillfälliga byggnader, exempelvis i stora tält. I vissa skolor sitter eleverna på mattor eftersom det inte finns bänkar eller bord. Det kan vara svårt att gå i skolan eftersom vissa områden är farliga och skolresorna är långa. Flickors rätt till utbildning är begränsad.

5. JÄMSTÄLLOHET

Föreana ett fritidsintresse och den rätta personen med en linje.

UPPGIFT 5

JÄMSTÄLLDHET

5 JÄMSTÄLLDHET

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Anvisningar:

- Ge varje barn ett eget uppgiftsblad. Därtill behövs pennor.
- Instruera barnen att förena en person med det rätta fritidsintresset enligt anvisningarna på uppgiftsbladet.
- Diskutera ämnet med hjälp av avsnittet "Reflektioner" i samband med att uppgiften utförs.

Reflektioner:

- Alla är lika värda, oavsett kön.
- Flickor och pojkar kan göra samma saker och tycka om samma saker.
- Diskutera könsstereotyper som färger, fritidsintressen och yrken. Påminn barnen om att alla har rätt till sin egen åsikt och att uttrycka den, och att ingen får mobbas eller diskrimineras på grund av den. Även om rätten till sin egen åsikt är viktig, är det bra att komma ihåg att ingen får avsiktligt sära någon.
- Finland är bättre på att uppnå jämställdhet än många andra länder, men det finns fortfarande mycket att göra.

Tips:

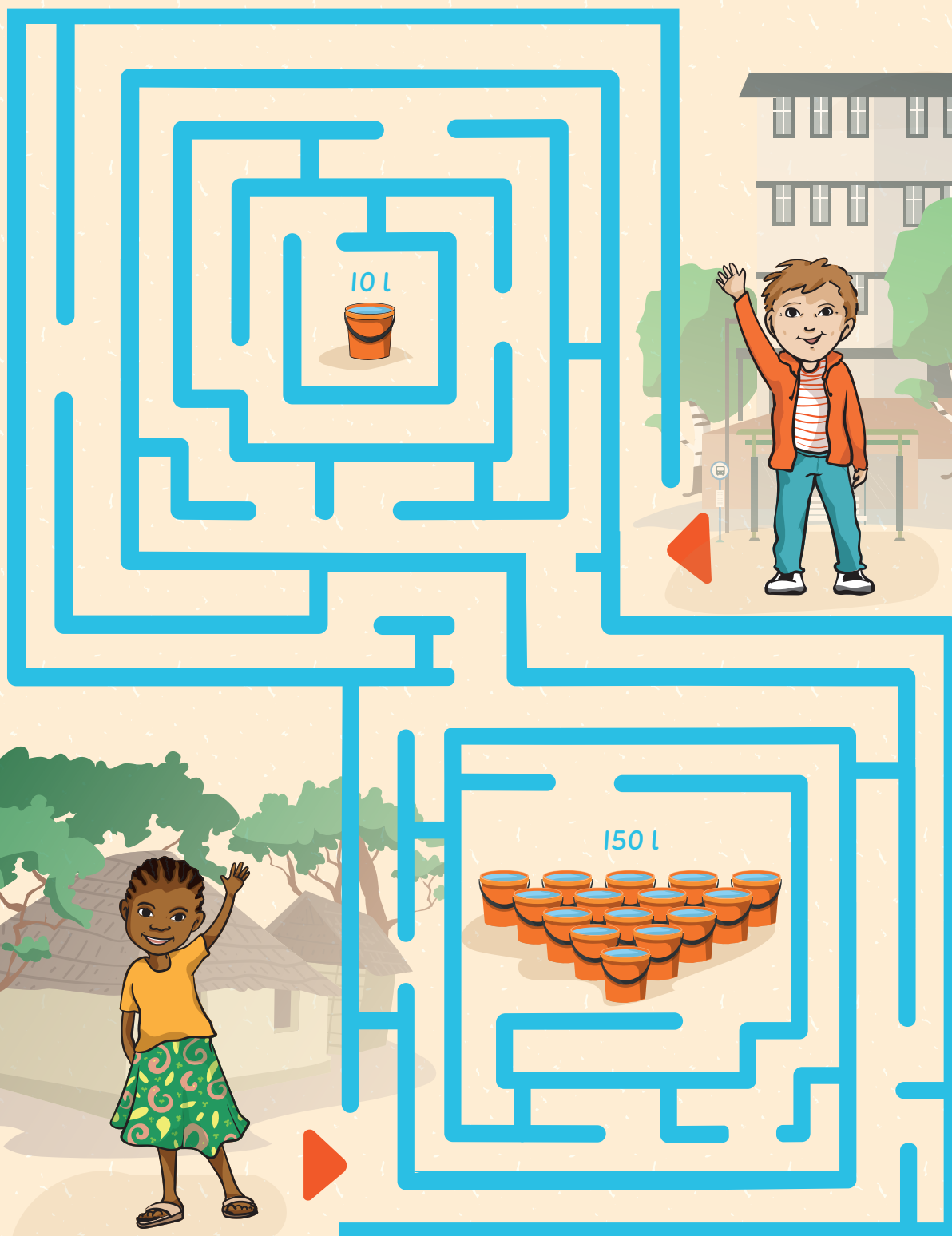

Uppgiften passar väl in på Internationella flickdagen, som firas över hela världen den 11 oktober, med syfte att stärka flickors rättigheter och belysa de utmaningar som flickor möter på grund av sitt kön (som studier, arbete, hushållsarbete och barnomsorg).

6. RENT VATTEN OCH SANITET

Hjälp Lauri från Finland och Subira från Tanzania genom labyrinten och ta reda på hur mycket vatten de använder per dag.

UPPGIFT 6

RENT VATTEN OCH SANITET

6 RENT VATTEN OCH
SANITET FÖR ALLA

Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.

Anvisningar:

- Ge varje barn ett eget uppgiftsblad. Därtill behövs pennor. Uppgiften kan göras med en färg, men om man använder två olika färger blir uppgiften tydligare (en färg för Lauri och en för Subira).
- Instruera barnen att gå igenom vattenlabyrinten enligt anvisningarna på uppgiftsbladet.
- Diskutera ämnet med hjälp av avsnittet "Reflektioner" i samband med att uppgiften utförs.
- I avsnittet "Kom ihåg" finns viktiga synpunkter för diskussionen.
- Åskådliggör mängden vatten för barnen med exempelvis en mjölkförpackning.

Reflektioner:

- Vilka utmaningar förorsakar bristen på rent vatten? Tänk på det ur Subiras perspektiv.
- Exempel på vattenförbrukning:
 - 10 minuters dusch 120 liter
 - Spolning i toalettstolen 2–6 liter/gång
 - Diskmaskin cirka 10 liter/gång
 - Tvättmaskin cirka 60 liter/gång
 - Dessutom dricksvatten, handtvätt, matlagning, jordbruk, industri, etc.
- Vad skulle du kunna göra för att spara vatten hemma eller på daghemmet/förskolan?

Kom ihåg:

- Vattenförbrukningen varierar i olika delar av världen. I Finland har alla tillgång till rent vatten och konsumtionen är hög, men exempelvis på landsbygden i Tanzania kan det vara brist på vatten och vatten kan behöva hämtas på långt avstånd.
- Alla människor i utvecklingsländerna är inte fattiga: en del har det bra ställt och har tillräcklig tillgång till rent rinnande vatten.
- Allt vatten är inte drickbart, även om det ser rent ut. Man kan bli sjuk av att dricka förorenat vatten. Det går till exempel att tvätta sig med sjövattnet vid sommarstugan, men det går inte att dricka. I många länder är kranvattnet inte drickbart, men det kan användas till att duscha och tvätta.

7. BILLIG OCH REN ENERGI

UPPGIFT 7

BILLIG OCH REN ENERGI

7 HÅLLBAR ENERGI
FÖR ALLA

Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

ENERGISPEL

Passar bäst för:
2–5 spelare + ledare

Därtill behövs:
tärning och spelpjäser

Anvisningar:

- **Syftet med spelet** är att lära sig om förnybara och icke-förnybara energikällor och deras inverkan på miljön. Spelet uppmuntrar till att begrunda vad energi används till och hur det går att påverka förbrukningen av den.
- **Spelförberedelser:** Placera spelbrädet på bordet. Varje spelare placerar sin pjäs i startrutan i det nedre högra hörnet.
- **Spelets gång:** Varje spelare kastar i tur och ordning tärningen och flyttar sin pjäs framåt på spelbrädet så många rutor som tärningen visar. Om en spelare kommer till en ruta med en röd stege som går uppåt får hen flytta direkt till den ruta dit stegen leder. Om en spelare kommer till en ruta med en blå rutschbana som leder neråt, måste hen återvända till den ruta där rutschbanan slutar (om en spelare kommer till en ruta där en stege/rutschbana går över rutan, men ingen av stegen/rutschbanans ändar slutar i den rutan, händer ingenting). Den som först korsar mållinjen vinner spelet.

- **De gröna rutorna** (förnybar energi) hjälper spelaren att komma snabbare framåt:

- **5:** Biobränslen framställs av växter (som majs och sockerrör) samt avfall och restprodukter, exempelvis för att användas som bränsle i bilar. Det är ett mycket mer miljövänligt alternativ till vanlig bensin.
- **16:** Cykling är ett miljövänligt och roligt sätt att röra sig på! Välj cykel i stället för bil för korta resor.
- **22:** Solenergi produceras genom att solens strålningenergi omvandlas till elektricitet med hjälp av solpaneler (bilden). Solenergi är en förnybar energikälla som finns över hela världen.
- **39:** Vindkraft är en förnybar energiform. Den produceras genom att vindens rörelseenergi omvandlas till elektricitet med hjälp av vindturbiner (bilden). På vintern produceras den mesta vindkraften, när det blåser som mest.
- **44:** Vattenkraftverk producerar el från strömmande vatten. Vattenkraft är en förnybar energiform och dess produktion ger inga utsläpp.
- **52:** Tåget är ett miljövänligt transportmedel. I Finland drivs nästan alla tåg med el producerad med vattenkraft, alltså med förnybar energi.

- **De blå rutorna** (icke-förnybar energi) gör att spelaren kommer långsammare framåt:

- **19:** Flygplan använder huvudsakligen fossila bränslen, som är skadliga för miljön. Förnybara bränslen som tillverkas av vegetabiliska oljor och jordbruksavfall har också utvecklats. Syftet är att öka deras användning i framtiden och att hitta nya energikällor.
- **30:** En oljerigg syns till havs där den borrar råolja från havsbotten. Olja används exempelvis som bränsle i olika maskiner, för uppvärmning och för att tillverka plast. Plast tillverkas av olja, som är ett fossilt bränsle (en icke-förnybar resurs), därför är det mycket viktigt att återvinna den. Plast kan återvinnas upp till 10 gånger.
- **48:** Bensin tillverkas av olja som borrar upp ur marken och används som bränsle i exempelvis bilar och gräsklippare. Att använda bensin är skadligt för planeten, men lyckligtvis drivs många bilar i dag med förnybar energi, som el eller biobränsle.
- **58:** I fabrikerna tillverkas produkter som papper och metall. Dessa kräver mycket energi för att produceras, vilket orsakar mycket utsläpp i miljön. Utsläppen värmer upp klimatet och försvagar planetens välbefinnande.

Vad kommer du särskilt ihåg från spelet? Vilka sätt tänkte ni gemensamt ut för att spara energi?

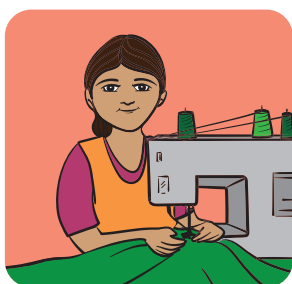
8. ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT

YRKESBINGO

Kakaodlare

Sömmerska

Teaterskådespelare

Pilot

Sopbilsförare

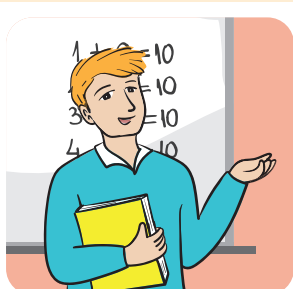
Närvårdare

Sushikock

Banktjänsteman

Lärare

Speldesigner

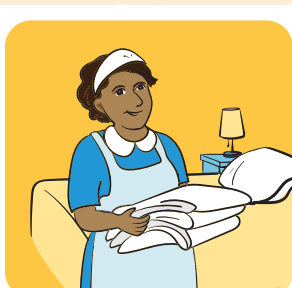
Byggnadsarbetare

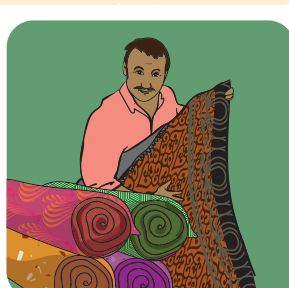
Frisör

Fotbollsspelare

Hotellstädare

Matthandlare

Radiopratare

UPPGIFT 8

ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT

Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Anvisningar:

- Blanda yrkeskorten (16 kort) och lägg dem i en hög.
- Dela in barnen i par eller små grupper (max. 5 grupper) så att varje grupp får en egen bingobräda. Därtill behövs pennor.
- Berätta för barnen att spelet går ut på att fylla en rad (4 rutor) på bingobrädan.
- En rad kan vara horisontell, vertikal eller diagonal. Den som först fyller raden och ropar "Bingo!" är vinnaren.
- Ta ett yrkeskort i taget från högen och visa det för barnen. Läs högt beskrivningen av yrket och landet på baksidan av kortet.
- Be barnen att hitta en bild av yrket på den egna bingobrädan och rita ett kryss på den.
- Fortsätt spelet tills en grupp har en hel rad. Om ni vill kan ni fortsätta spelet och se vilken grupp som får flest bingorader.

Reflektioner:

- Hur skulle världen se ut om det inte fanns människor som arbetade i olika yrken? Hitta på exempel på olika yrken och deras betydelse.
- Vilka faktorer påverkar arbetstagarens välbefinnande? Diskutera bland annat arbetstider, säkerhet, lön, meningsfullhet i arbetet och arbetsresor.
- Hur kan vi vara vänliga och respektfulla mot alla dem som arbetar för oss?

Vilket yrke intresserar dig mest och varför?

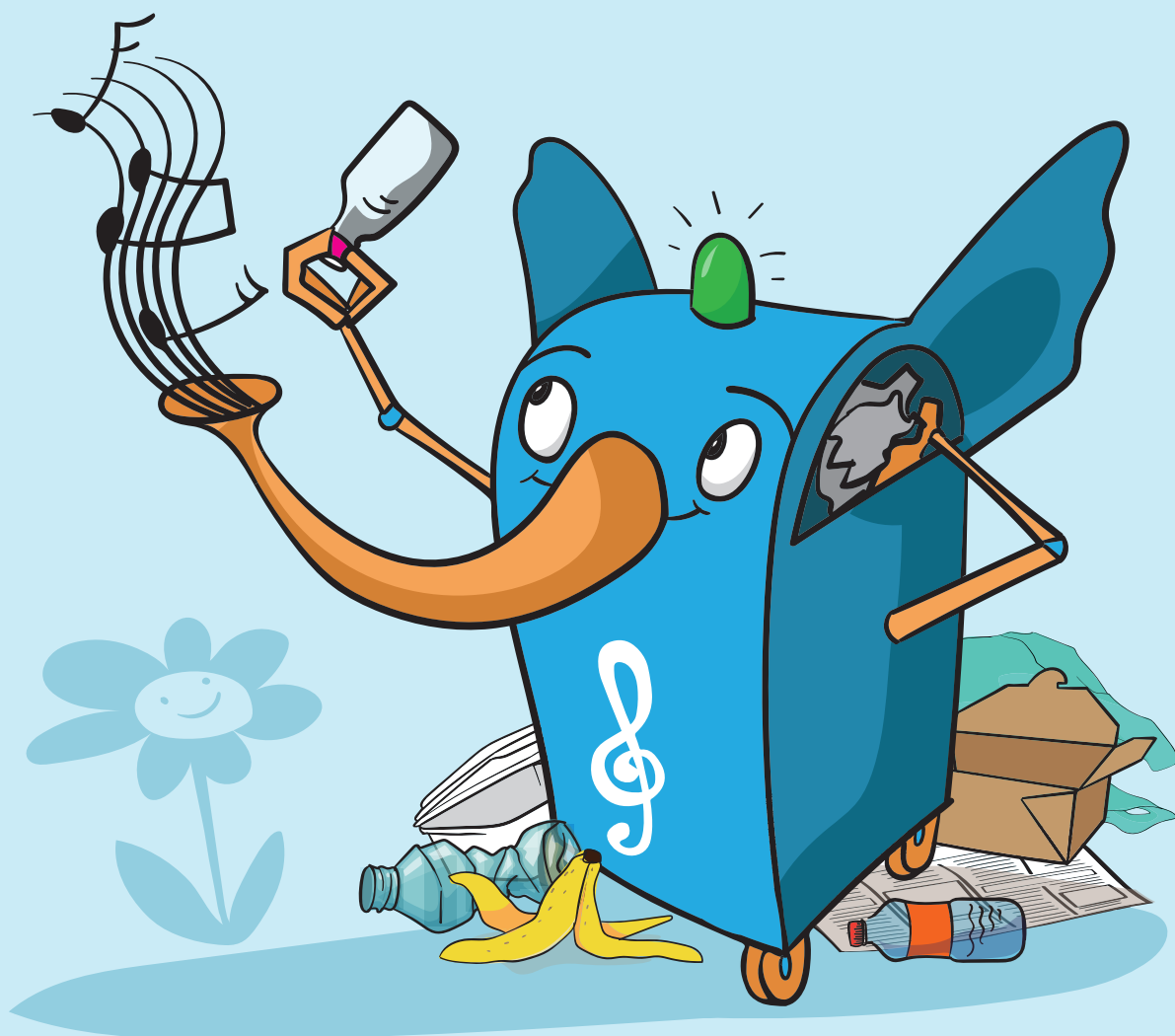
9. HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

Hurdan uppfinning skulle kunna hjälpa jorden att må bättre?

Arbeta tillsammans som jordens vänner och pyssla en uppfinning som hjälper människorna och jorden att må bra nu och i framtiden.

Vad sägs exempelvis om en luftrenande dammsugare som fästs på en cykel?
Eller en robot som samlar skräp från stränderna och förvandlar det till glass?
En uppfinning kan handla om vilket område eller mål som helst inom hållbar utveckling. Använd återvunnet material eller rita/måla på papper.

Var modig och använd fantasin!

UPPGIFT 9

HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

Anvisningar:

- Uppgiften kan göras antingen med hela gruppen eller i små grupper.
- Kom överens om hur uppgiften ska genomföras och se till att det finns nödvändigt material. Uppgiften kan göras genom att pyssla, måla, rita eller på något annat kreativt sätt.
- Läs beskrivningen av uppgiften för barnen och visa den tillhörande bilden.
- Diskutera ämnet med hjälp av avsnittet "Reflektioner".
- Uppmuntra alla att komma med idéer och engagera sig i utformningen och genomförandet av uppfinningen. Uppfinningen kan handla om vilka som helst av målen för hållbar utveckling.

Reflektioner:

- Vilka saker får jorden att må dåligt? Fundera över ämnet ur naturens, människans och/eller djurens perspektiv.
- Vilka lösningar på problemen har ni kommit fram till? Tänk fritt och låt fantasin flöda!
- Exempel på problem:
 - Klimatförändringen (exempelvis smältande glaciärer och minskad livsmiljö för djur, torka som gör det svårare att odla mat)
 - Utsläpp från fordon
 - Nedskräpning av havet
 - Alla barn går inte i skolan och lär sig inte läsa
 - Det finns inte tillräckligt med rent vatten för alla

10. MINSKAD OJÄMLIKHET

SUPERHJÄLTEKARAKTÄR

Nödmeddelande! Vi behöver en superhjälte! Något märkligt håller på att hända i den superfina staden som heter Gladstaden: en stor fest ska anordnas, men av någon anledning är inte alla bjudna. Superkrafter behövs för att lösa situationen!

Skapa en alldeles egen superhjelte för att hjälpa invånarna i Gladstaden att ta hänsyn till alla! Vilken superhjelte försvarar alltid andra i orättvisa situationer och hjälper till att leka rättvist med alla?

Rita en bild av din superhjelte och hitta på ett passande namn. Du kan också berätta annan viktig information om honom eller henne.

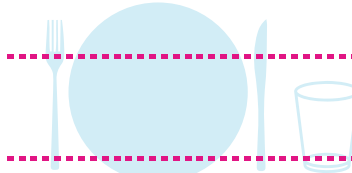
Superhjältens namn:

Superkraft, eller speciell superförmåga:

Ålder:

Rita superhjälten. Hurdana kläder har superhjälten?

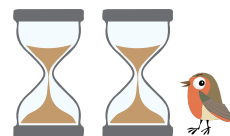
Älsklingsrätt:

Högkvarter, det vill säga där superhjälten bor och förbereder sig för sina arbetsuppgifter?

UPPGIFT 10

MINSKAD OJÄMLIKHET

10 MINSKAD OJÄMLIKHET

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Anvisningar:

- Ge varje barn ett eget uppgiftsblad. Därtill behövs pennor och färgpennor.
- Prata först om superhjältarna: vad brukar superhjältar göra och vilka superkrafter har de?
- Fundera på vad superhjältarna heter. Namnen kan till exempel vara av typen:
djur + man/kvinna (som Spindelmannen, Kattkvinnan) eller
super + namn/djur (som Superlångben, Supermarsvinet).
- Det är viktigt att skapa en atmosfär där fantasi uppmuntras och galenskap tillåts. Ju galnare idé, desto bättre fungerar den. Många populära böcker är bra exempel på detta!
- Prata också om vilka otrevliga saker som kan hända i städer, och vad som kan vara orsaken till den plötsligt dåliga stämningen i Gladstaden. I superhjärteberättelser är det förstås någon skurk som ställer till det.
- Om det är möjligt för er att använda klädrekvisita kan ni öva på att först hitta på en superhjärtekaraktär tillsammans. Klä ut en vuxen till en superhjärte: välj en dräkt, en huvudbonad och ett redskap genom att rösta bland tre olika alternativ. Kläderna, huvudbonaderna och redskapen kan vara stolliga: vad heter superhjälten som har en morgonrock på sig, strumpbyxor på huvudet och en jättenapp som redskap?
- När era superhjältar är klara kan alla berätta om sin egen superhjärte. Utifrån berättelserna kan ni sedan diskutera hur varje superhjärte bidrar till att göra staden mer jämlik.
- Fundera också tillsammans på vad ni kan lära av era superhjältar. Vilka superkrafter kan ni använda i den egna vardagen?

Uppgiften har skapats av Pia Krutsin

Tips:

Denna uppgift kan kombineras med nästa uppgift "Den allra bästa staden" (Mål II: Hållbara städer och samhällen). Superhjältarna kan bo i en stad som ni hittat på tillsammans!

11. HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

DEN ALLRA BÄSTA STADEN

Välkommen till Gladstaden! Kanske den finaste och gladaste staden du någonsin har sett? Gladstaden är en plats där alla har det bra och kan leva ett tryggt liv. När man kommer fram till Gladstaden blir man så förtjust att man blir alldeles snurrig, för det finns så mycket roligt att se och höra!

Gladstaden har en egen välkomstdikt som ni får leka tillsammans! Vad händer det för roligt i dikten?

VÄLKOMMEN TILL GLADSTADEN!

Gladstaden lockar,
hör du den kalla?
Gladstaden ropar:
Välkomna alla!

På Gladstadens tak kan vi tassa och smygga,
ta på fantasivingar, flaxa och flyga.

Vi plockar små minnen från träden vi ser,
galopperar för fullt tills solen går ner.

Vi skuttar av glädje och vinkar till vänner,
vi vinkar en massa till alla vi känner.

Gladstaden kallar,
visst hör du den ropa?
En underbar plats
där vi trivs allihopa!

För händerna turvis till båda öronen
för att visa hur man lyssnar.
Gör en inbjudande, välkomnande gest
med båda händerna.

Ta några smygande steg. Gör svävande
rörelser och låt armarna vara dina vingar.

Sträck händerna högt upp.
Galoppera på stället.

Ta ett stort skutt.
Vinka med båda händerna till kompisarna.

För händerna turvis till båda öronen för att
visa hur man lyssnar.
Sträck upp armarna och
skaka loss.

Pia Krutsin, översättning Hanna Lundström

UPPGIFT 11

HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

11 HÅLLBARA STÄDER
OCH SAMHÄLLEN

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Anvisningar:

- Planera tillsammans en karta över staden Gladstad!
- Ni behöver:
 - Stort ritpapper (exempelvis 2 A3-papper som tejpas ihop)
 - Pennor och färgpennor

Steg 1:

Bestäm först på hurdan plats staden ligger: är den kanske ovanför molnen, på en ö, mitt i en skog, i bergen, under vattnet eller rentav på en avlägsen planet?

Kom ihåg att nu är det tillåtet att använda fantasin! För att alla ska ha lika stor chans att uppfinna och delta är det alltså inte värt att välja en befintlig stad, eller en stad som redan finns i någon berättelse.

En vuxen ritar konturerna av stadskartan på ett stort papper. Gör sedan en brainstorming och nämn tillsammans svaren på följande frågor. Den vuxna ritar och skriver dem på kartan.

- Vilken är den mest kända byggnaden i staden?
- Vilka miljövänliga transportmedel används för att ta sig runt i staden?
- Var läggs sopor och annat avfall i staden?
- Vad heter en viktig park i staden?
- Vilken är den konstigaste platsen i staden?
- Vilken gata är säker att gå på? Vad heter gatan?

Steg 2:

Fortsätt göra kartan så att alla får hitta på en plats i staden och rita den på kartan. Om gruppen är stor kan alla först rita sin egen plats på en liten pappersbit och sedan klistra fast den på den gemensamma kartan. Den vuxna skriver bildtexterna på kartan, det vill säga namnen på platserna.

Tips:

Denna uppgift kan kombineras med den föregående uppgiften "Superhjältekaraktär" (Mål 10: Minskad ojämlikhet). Superhjältarna kan bo i staden som ni uppfunnit tillsammans!

Uppgiften har skapats av Pia Krutsin

12. HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Vi lär oss återvinning! Färglägg avfallet som ska sorteras:

BIOAVFALL:

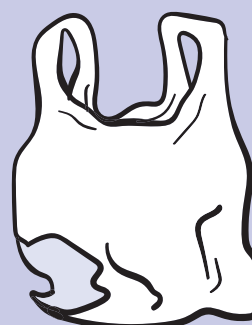
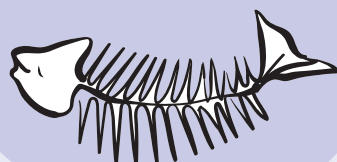
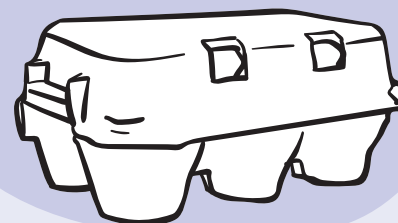
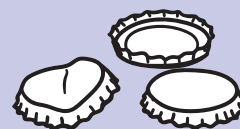
PLAST:

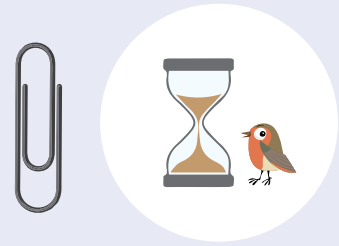
KARTONG:

METALL:

UPPGIFT 12

HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

12 HÅLLBAR
KONSUMTION OCH
PRODUKTION

Säkerställa hållbara konsumtions-
och produktionsmönster.

Anvisningar:

- Färgpennor (röd, gul, blå och grön) behövs.
- Ge varje barn ett eget uppgiftsblad och instruera barnen att färglägga avfallet enligt anvisningarna.
- Diskutera ämnet med hjälp av avsnittet "Reflektioner".

Reflektioner:

- Varför är det viktigt att återvinna?
- Vad återvinns i hemmet eller förskolan/daghemmet?
- Vad kan köpas begagnat eller lånas?

Återvunnet avfall får ett nytt liv:

- Exempel:
 - **Bioavfall** omvandlas till biogas (bränsle, uppvärmning) och kompost (trädgårdsodling, jordbruk)
 - **Plast** används till att producera exempelvis shoppingkassar, diskborstar, leksaker och byggmaterial
 - **Kartong** används till att producera papper och ny kartong (exempelvis wc-pappershylsor)
 - **Metall** används till att producera nya konserverburkar och maskindelar (för exempelvis bilar, flygmaskiner och hushållsmaskiner)

13. BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Jorden är det gemensamma hemmet för alla människor, djur och växter. Om jorden inte mår bra påverkas vi alla.

Klimatförändringen innebär att jordens temperatur blir för hög, vilket orsakar problem för människor, djur och natur. Glaciärer börjar smälta i områden där pingviner och isbjörnar lever. Vädret blir annorlunda; i vissa områden ökar stormar och översvämningar medan andra områden drabbas av värme och torka.

Bland annat avverkning av skog och användning av fossila bränslen bidrar till den globala uppvärmningen. Dessa bränslen används ofta i bilar och flygplan, för uppvärmning av bostäder och för elproduktion.

Klimatförändringen är ett problem som vi alla står inför och var och en av oss kan bidra till att hejda den. Genom att använda mindre vatten och el, återvinna, minska bilkörning och köpa färre nya varor och kläder kan vi hjälpa jorden att må bättre.

Vilka klimatåtgärder kan du göra tillsammans med din grupp?

Välj ett av de nedanstående teman eller kom på ett eget tema, och förbind er att genomföra aktiviteten under en överenskommen tidsperiod (exempelvis 2 veckor). Hitta tillsammans på en rolig belöning som avslutning på utmaningen!

Exempel:

Öka återvinningen

Minska elförbrukningen

Minska matsvinnet

Minska mängden avfall

Minska vattenförbrukningen

UPPGIFT 13

BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGEN

13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringen och dess konsekvenser.

Inledning:

- Syftet med uppgiften är att lära sig att förstå klimatförändringen och dess effekter.
- Klimatförändringen kan verka som ett svårt ämne att diskutera med barn, så det är en bra idé att lära känna ämnet i förväg och vara beredd på de frågor och känslor som ämnet väcker.
- Börja diskussionen med grundläggande fakta:
 - **Väder** är hur vädret är i dag eller i morgon – är det till exempel soligt, regnigt, blåst eller kallt ute.
 - **Klimat** är det väder som vanligtvis råder på en plats under en längre tidsperiod (klimatet i Finland är kallt på vintern och varmt på sommaren). Klimatet förändras långsamt över en lång tid och kan vara annorlunda nu än det var på våra far- och morföräldrars tid.
 - **Klimatförändring** innebär att jordens klimat värms upp för snabbt, vilket kan leda till bland annat smältande glaciärer, stigande havsnivåer och extrema väderförhållanden.
- Före uppgiften kan du titta på en kort video med barnen eller söka efter information om klimatförändring på internet.

Anvisningar:

- Läs för barnen beskrivningen av uppgiften på vidstående sida. Diskutera vilka tankar uppgiften väcker.
- Fundera på vad klimatförändringen påverkar och hur du själv kan bidra till att motverka den.
- Välj tillsammans ett mål bland exemplen på vidstående sida eller kom på ett eget. Kom tillsammans överens om reglerna och hur länge utmaningen ska pågå.
- Hitta tillsammans på en rolig och motiverande belöning som avslutning på utmaningen!

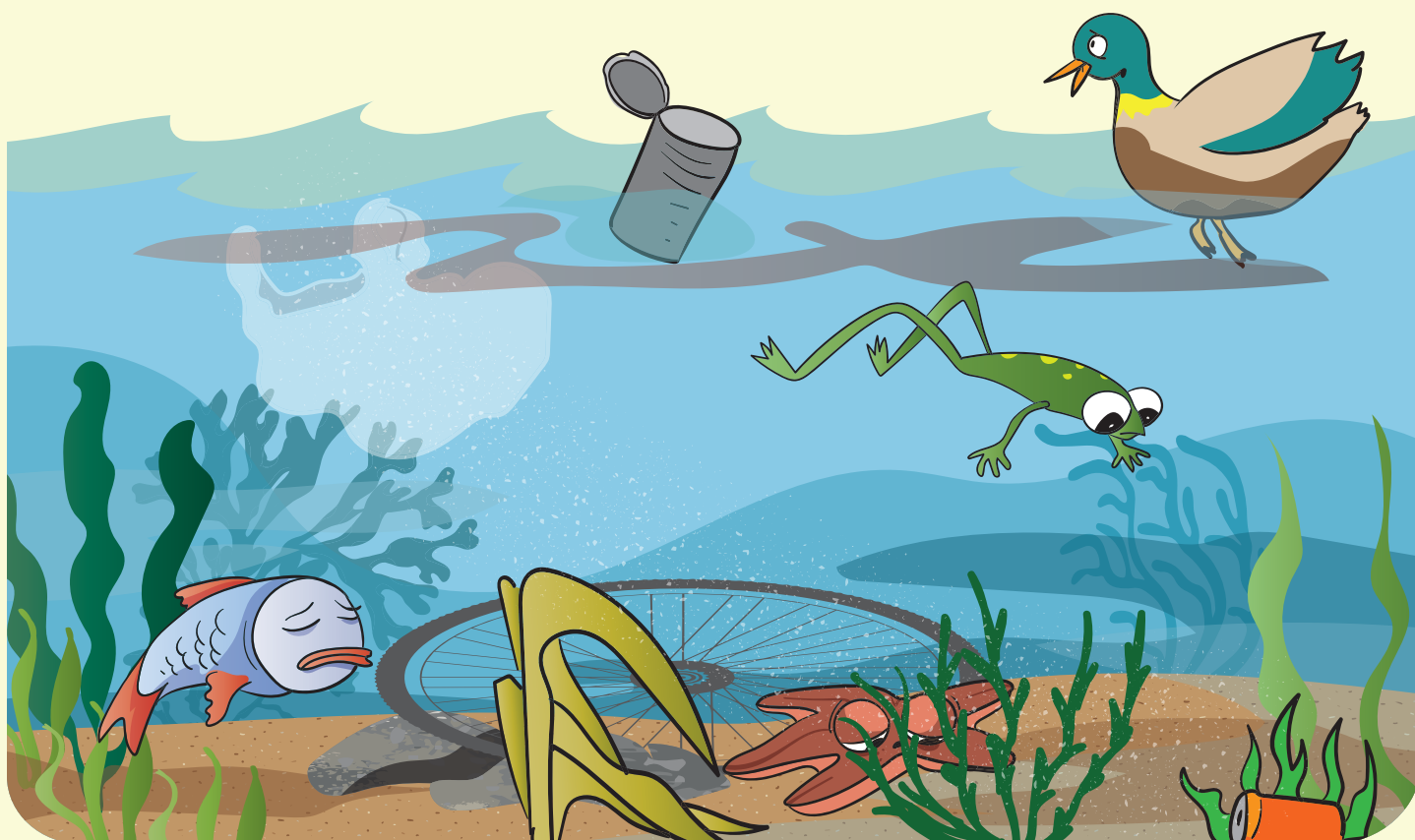
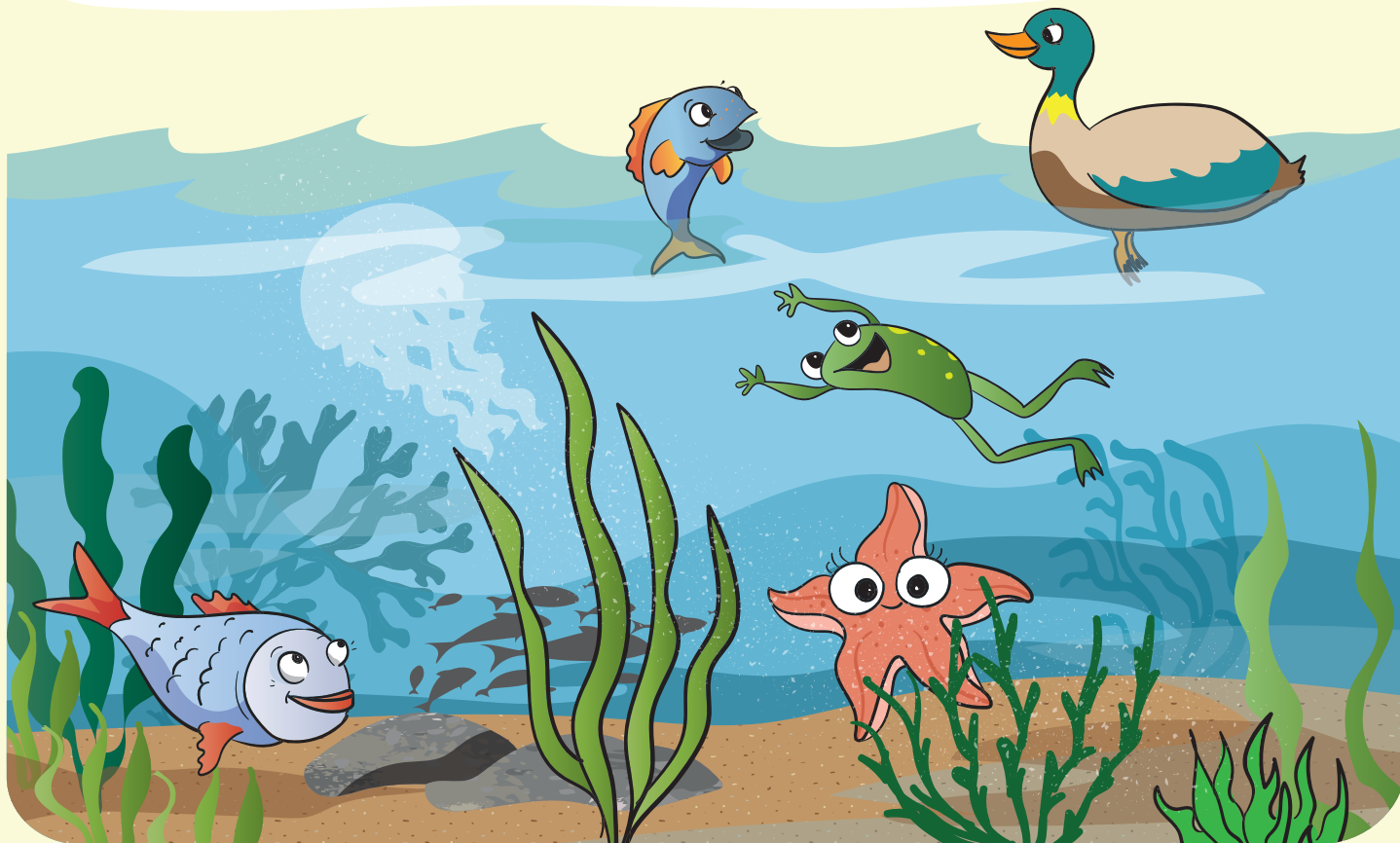
Kom ihåg:

- När man pratar med barn är det viktigt att ha en positiv inställning till framtiden och undvika att måla upp hotbilder.
- Uppmuntra till handling och betona individens möjligheter att påverka. Även små handlingar gör skillnad!
- Kampen mot klimatförändringen är ett gemensamt ansvar och klimatåtgärder är en del av allas vår framtid.
- Meddela också barnens föräldrar om att ämnet diskuteras i daghemmet/förskolan, så att diskussionen kan fortsätta hemma.

14. LIVET I HAVEN

Hitta 10 skillnader mellan bilderna och ringa in den bild där havet mår bra.

UPPGIFT 14

LIVET I HAVEN

14 HAV OCH MARINA
RESURSER

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.

Anvisningar:

- Ge varje barn ett eget uppgiftsblad. Därtill behövs pennor.
- Instruera barnen att hitta skillnader mellan bilderna enligt anvisningarna.
- Diskutera ämnet med hjälp av avsnittet "Reflektioner".

Reflektioner:

- Varför är det viktigt att skydda haven?
 - Haven är hem för många djur, såsom fiskar, sköldpaddor och krabbor, och de behöver ett rent hem för att trivas.
 - Växterna som lever i haven producerar syre som vi alla andas.
- Vad kan du göra för att hjälpa havet och dess invånare att må bra?
 - Exempel: skräpa inte ner, samla upp skräp från stranden, låt havets djur och växter leva i fred.
- Varför är plastavfall i havet ett problem?
 - Det tar mycket lång tid för plast att brytas ned (rentav 450 år för en plastflaska), och plastavfall kan hamna i kropparna på marina djur.
 - Fiskar, havssköldpaddor, fåglar och andra marina djur är i fara eftersom de kan fastna i plastskräp eller fiskenät.

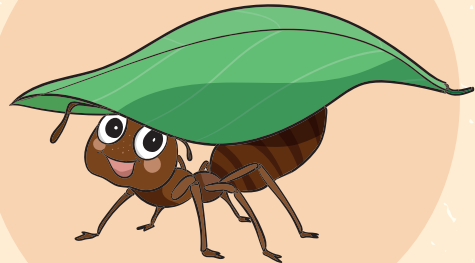
Tips:

Innan uppgiften utförs kan ni tillsammans titta på korta videor eller bilder på internet för att göra ämnet mer konkret och få barnen intresserade.

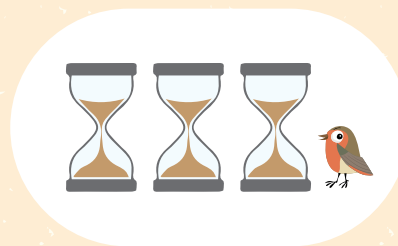

15. LIVET PÅ LAND

UPPGIFT 15

LIVET PÅ LAND

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

Anvisningar:

- Med hjälp av de åtta korten som ingår i uppgiften lär vi oss mer om Finlands natur och djur.
- Uppgiften görs bäst på en skogsutflykt, men den kan också göras på gårdsområden.
- I avsnittet "Reflektioner" finns diskussionsämnen som anknyter till temat. Reflektera över dem tillsammans med barnen antingen före eller i början av utflykten.
- Naturkorten kan fästas i förväg till exempel på träd. Gå sedan från en kontroll till en annan och lär känna de olika djuren och växterna.
- Uppgiften är utformad som en helhet, men naturkorten kan även användas var för sig eller i mindre satser om så önskas.

Reflektioner:

- Varje art har sin egen funktion i naturen och sin egen plats i naturens kretslopp. Många arter behöver varandra för att överleva.
- Alla arter är värdefulla och nödvändiga, även om vissa kan verka obetydliga eller obehagliga.
- Den globala uppvärmningen påverkar livsmiljöerna för djur och växter. Vissa arter anpassar sig till de nya förhållandena, men en del arter kan försvinna helt och hållet (exempelvis djur som lever på glaciärer).

BEGREPP:

Utrotningshotad: en art som riskerar att försvinna från hela jorden (exempelvis fjällugglan).

Fridlyst: en art som är skyddad från fångst eller störning så att den kan leva i fred (exempelvis grodan).

Utrotning: en art som har försvunnit från hela jorden (exempelvis dinosaurier).

Pollinering: olika djur som fåglar, insekter och fladdermöss bär pollen från en blomma till en annan. Utan pollinering kommer fröväxter inte att bära frukt (exempelvis äpple och blåbär).

Naturskydd: verksamhet vars mål är att bevara biologisk mångfald och naturens förmåga att fungera genom att skydda naturen från miljöskador orsakade av människor. Fridlysningsområden har till exempel bidragit till att rädda många djurarter som riskerade att utrotas.

16. FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Hitta, färglägg och räkna de olika fredssymbolerna.

UPPGIFT 16

FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva, ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

Anvisningar:

- Ge varje barn ett eget uppgiftsblad. Därtill behövs färgpennor.
- Instruera barnen att färglägga och räkna de olika fredssymbolerna enligt anvisningarna på uppgiftsbladet.
- Lär känna de olika fredssymbolerna och deras betydelser.
- Diskutera ämnet med hjälp av avsnittet "Reflektioner" i samband med att uppgiften utförs.

Reflektioner:

- Vad orsakar tvister på daghemmet/förskolan?
- Hur kan gräl undvikas?
- Hitta på sätt att lösa gräl.
- Fundera tillsammans på vad det innebär att vara rättvis eller orättvis.

Fredssymboler:

- **Fredsduva:** Den vita duvan har varit en symbol för fred i över 2000 år. Förr användes duvor som budbärare eftersom de snabbt kunde föra information över långa avstånd. Duvan avbildas ofta med en olivkvist i näbben, en annan symbol för fred.

- **Olivkvist:** Precis som duvan är den gröna olivkvisten en av de äldsta fredssymbolerna. Olivträd är mycket starka och långlivade (upp till hundratals år), precis som vi önskar att freden ska vara. Att ge en olivkvist till någon har använts som en symbolisk gest för att visa en önskan om fred eller för att avsluta ett gräl.

- **V-tecknet:** V-tecknet görs genom att höja två fingrar, pek- och långfinger, upprätt (handflatan vänd utåt). V-tecknet har använts som en symbol för fred sedan 1960-talet, då det antogs av krigsmotståndare. V-tecknet kan också betyda seger.

- **Fredsmärket:** Fredsmärket är en cirkel med tre linjer inuti. Fredsmärket användes som en symbol för fred för första gången på 1960-talet för att motverka krig och främja fred och kärlek.

17. GLOBALT PARTNERSKAP FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Tillsammans kan vi förändra världen!

UPPGIFT 17

GLOBALT PARTNERSKAP FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Stärka genomförandemedlen och återuppliva det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Anvisningar:

- Denna uppgift ska utföras som den sista uppgiften.
- För att utföra uppgiften behövs ett stort ritpapper (exempelvis 2 A3-papper som tejpas ihop), ritpapper, färgpennor och sax, lim eller häftmassa.
- **Steg 1:** Gå tillsammans igenom målen för hållbar utveckling och de uppgifter ni utfört med hjälp av affischen. Använd avsnittet "Reflektioner" som stöd för diskussionen.
- **Steg 2:** Därefter ritar ledaren jordgloben på ett stort papper. Varje barn ritar konturerna av sin handflata på sitt eget papper och klipper ut bilden. Barnen färglägger bilden av sin handflata och skriver sitt namn på den. Slutligen klistras allas bilder runt den jordglob som ledaren ritat, och på så sätt "förbinder" sig alla att vara jordens vänner.

Reflektioner:

- Vad har vi lärt oss om hållbar utveckling? Använd affischen för att tillsammans sammanfatta alla mål.
- Vilka åtgärder kan vi vidta för att hjälpa jorden att må bra? Hitta tillsammans på exempel.
- Varför är samarbete viktigt för att uppnå målen för hållbar utveckling?
 - Alla människor i hela världen behövs för att uppnå målen för hållbar utveckling. Även små handlingar gör skillnad!
 - Partnerskap och avtal mellan länder bidrar till globalt välbefinnande och utveckling. Utvecklingssamarbetet stöder världens minst utvecklade länder.

Tips:

Lämna affischen på väggen som en påminnelse om vikten av hållbar utveckling!

Lösningar på uppgifterna

Uppgift 2:

2. INGEN HUNGER

1. Kombiner mat och ursprung.

2. Vad äter du till frukost i dag? Rita.
Fundera tillsammans på var maten du äter kommer ifrån.

Uppgift 5:

5. JÄMSTÄLLHET

Fören ett fritidsintresse och den rätta personen med en linje.

Uppgift 6:

6. RENT VATTEN OCH SANITET

Hjälp Lauri från Finland och Sabira från Tanzania genom labrinten och ta reda på hur mycket vatten de använder per dag.

Uppgift 12:

12. HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION

Vi lär oss återvinning! Färglägg avfallet som ska sorteras:

BIOAVFALL: ● PLAST: ● KARTONG: ● METALL: ●

Uppgift 14:

14. LIVET I HAVEN

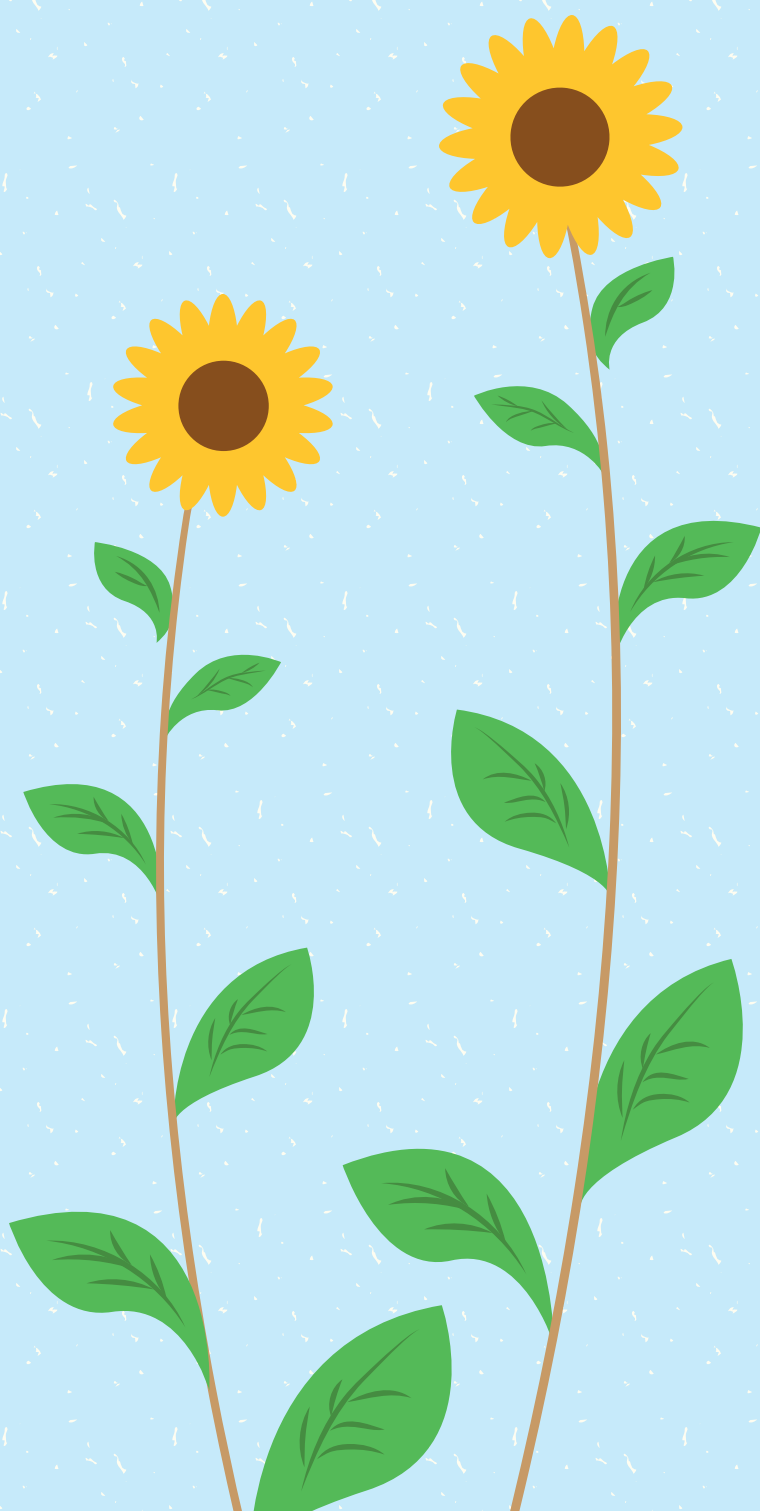
Hitta 10 skillnader mellan bilderna och ringa in den bild där havet mår bra.

Uppgift 16:

16. FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Hitta, färglägg och räkna de olika fredssymbolerna.

Peace symbol: 4, Dove: 3, Olive branch: 3, Hand sign: 5

Interpedia rf är en icke vinstdrivande och obunden finländsk expertorganisation som internationellt främjar barns rättigheter och rätt till skydd. Våra verksamhetsområden är utvecklings-samarbete och global fostran samt internationell adoption. Vårt arbete styrs av FN:s konvention om barnets rättigheter. Vi arbetar för att varje barns rätt till en bra och trygg barndom ska förverkligas för så många som möjligt.

Materialpaketet har producerats i Interpedias projekt för global fostran **Kunskaper och färdigheter i hållbar utveckling i daghem och förskolor** (2023–2024). Projektet finansieras av Utrikesministeriets anslag för kommunikation och utbildning om global utveckling. Målet med projektet är att uppmuntra barn att främja hållbar utveckling och jämställdhet samt att stärka kunskapen om hållbar utveckling hos professionella och studerande inom pedagogik.

Psst! Här
finns Interpedias
materialbank för
global fostran!

Författare: Maija Björk och Jenni Ahde
Uppgifterna 10 & 11: Pia Krutsin
Video: Maija Björk, Jenni Ahde och Marja Utela
Illustration och ombrytning: Terese Bast
Översättning: Anne Wetterhoff och
Hanna Lundström (uppgift 11)
Utgivningsår 2024

Vi kan förändra världen,
en liten handling i taget!

Stöds av Finlands
utvecklingssamarbete

www.interpedia.fi
kummi@interpedia.fi

Interpedia rf | Magistratsporten 4 A | 00240 Helsingfors | 040 860 9264